

KILTS, CLANS ΚΑΙ BAGPIPES

Η ΕΠΙΝΟΗΣΗ

ΜΙΑΣ «ΑΥΘΕΝΤΙΚΗΣ» ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ¹

Hugh Trevor-Roper

Το πασίγνωστο άρθρο του άγγλου ιστορικού Hugh Trevor-Roper περιγράφει, με τρόπο οξύ και δηκτικό, πολύ συχνά χιονομοριστικό, μια αλυσίδα από μεγαλοφρείς συχνά απάτες που συνέβαλαν στη δημιουργία μιας «αυθεντικής» Σκωτίας.²

Τα εθνικά «χαρακτηριστικά» που αποκαλύπτουν οι Σκώτοι σήμερα, όταν συναντώνται για να γιορτάσουν την εθνική τους ταυτότητα, στην οποία μάλιστα αποδίδουν πολύ παλιές ρίζες, είναι, σε μεγάλο βαθμό, πρόσφατα. «Εμφανίστηκαν μετά την Ένωση με την Αγγλία και σε μερικές περιπτώσεις πολύ αργότερα, κατά κάποιον τρόπο, ως ένδειξη διαμαρτυρίας. Προϋπήρχαν βέβαια της Ένωσης, υπό ατελή μορφή, αλλά οι περισσότεροι Σκώτοι τα θεωρούσαν ένδειξη βαρβαρότητας, το κύριο χαρακτηριστικό των κατοίκων των Highlands, που ήταν πανούργοι, οκνηροί, επιθετικοί, έτοιμοι συνεχώς για εκβιασμό». Η ίδια η ιδέα ενός πολιτισμού και μιας παράδοσης αντιπροσωπευτικής των Highlands είναι μία εκ των υστέρων επινοήση. «Πριν το τέλος του 17ου αιώνα, οι κάτοικοι των Highlands δεν αποτελούσαν έναν ξεχωριστό λαό. Ήταν απλώς το πλεόνασμα της Ιρλανδίας. Σ' αυτή τη θαλασσοφαγωμένη και αφιλόξενη ακτή, σ' αυτό το αρχιπέλαγος μικρών και μεγάλων νησιών, η θάλασσα περισσότερο ενώνει παρά χωρίζει. Από την απόβαση των Σκώτων του Ulster στην κομητεία του Argyll μέχρι το «άνοιγμά» της μέσα από τις εξεγέρσεις των οπαδών του Ιακώβου, στα μέσα του 18ου αιώνα, η δυτική Σκωτία είχε πάντοτε περισσότερους δεσμούς με την Ιρλανδία από ό,τι με τα σαξονικά Lowlands. Αυτό το τμήμα της Σκωτίας, απομονωμένο στα ανατολικά του λόγω των οροσειρών, αποτελούσε μια εθνική και πολιτισμική αποικία της Ιρλανδίας.

Οι δύο κελτικές κοινωνίες, της Ιρλανδίας και των Highlands στη Δύση, συνδέονταν επίσης κι από πολιτική

σκοπιά. Οι Σκώτοι του Dalriada διατήρησαν επί έναν αιώνα κάποια παρουσία στο Ulster. Οι Δανοί κυριάρχησαν επίσης στα νησιά της Δύσης, στις ακτές της Ιρλανδίας και στο νησί του Man. Στα τέλη του Μεσαίωνα, οι MacDonald, άρχοντες των νησιών, κυβερνούσαν τη Δυτική Σκωτία και τη Βόρεια Ιρλανδία με πιο άμεσο και αποτελεσματικό τρόπο από τους νόμιμους ηγεμόνες αυτών των χωρών, δηλαδή τους βασιλείς της Σκωτίας και της Αγγλίας. Υπό την κυριαρχία τους, ο πολιτισμός των Εβριδών νήσων ήταν καθαρά ιρλανδικός. Οι γενιές των ποιητών τους, οι γιατροί τους, οι αρπιστές τους, (γιατί το μουσικό τους όργανο ήταν μάλλον η άρπα και όχι η γκάιντα) προέρχονταν από την Ιρλανδία. Ακόμα και μετά την κατάρρευση αυτής της κυριαρχίας, οι MacDonald, κληρονόμοι αυτών των αρχόντων, συνέχισαν να αντιπροσωπεύουν μια σημαντική δύναμη στις δύο χώρες. Και μόνο λίγο πριν από τα μέσα του 17ου αιώνα, με την πτώση του Ulster, που ήταν υπό αγγλική κυριαρχία, και με την άνοδο των

Campbells στην εξουσία στα Δυτικά Highlands, αυτή η εν δυνάμει πολιτική ενότητα διεγράφη. Όμως η πολιτισμική ενότητα, αν και αποδυναμωμένη, διατηρήθηκε κατά τον 18ο αιώνα. Τον 18ο αιώνα, τα νησιά της Δύσης συνέχισαν να δέχονται τον πλεονάζοντα πληθυσμό της Ιρλανδίας και η γαηλική γλώσσα, που μιλούσαν σ' αυτό το τμήμα της Σκωτίας, εμφανιζόταν ως ιρλανδική.

Εξαρτημένα πολιτιστικά από την Ιρλανδία, τα Highlands και τα νησιά τους υστερούσαν από πολιτιστική άποψη. «Η λογοτεχνία τους, αν μπορούμε να την ονομάσουμε έτσι, δεν ήταν παρά ένας φτωχός και ακατέργαστος απόηχος της ιρλανδικής λογοτεχνίας. Οι κορυφαίοι ποιητές των σκωτικών φυλών προέρχονταν από την Ιρλανδία όπου και πήγαιναν για να μάθουν την τέχνη τους».

Η δημιουργία μιας ανεξάρτητης παράδοσης των Highlands, η επιβολή της νέας αυτής παράδοσης μαζί με τα εμβλήματα της στο σύνολο του σκωτικού έθνους πραγματοποιήθηκε στα τέλη του 18ου και τις αρχές του 19ου αιώνα, σε τρία στάδια: αρχικά υπήρξε η πολιτισμική εξέγερση κατά της Ιρλανδίας, ενώ παράλληλα η οικειοποίηση του ιρλανδικού πολιτισμού και η επανεγγραφή της αρχής της σκωτικής ιστορίας κατέληγαν στην πλαστή παραδοχή μιας κελτικής Σκωτίας, ενός είδους μητρόπολης, από την οποία η Ιρλανδία ήταν απλώς πολιτιστικά εξαρτημένη. Υπήρξε κατόπιν, η

εντελώς τεχνητή δημιουργία νέων παραδόσεων, που παρουσιάζονταν ως παλιές, αυθεντικές και χαρακτηριστικές. Τέλος, ακολούθησε η υιοθέτηση αυτών των νέων παραδόσεων από τους κατοίκους των Lowlands, της Ανατολικής Σκωτίας, τους Πήκτες, τους Σάξονες και τους Νορμανδούς.

Το πρώτο από αυτά τα στάδια ολοκληρώθηκε τον 18ο αιώνα. Οι Κέλτες των Highlands, που μιλούσαν τη γαηλική διάλεκτο δεν ήταν απλοί κατάκτητες που ήρθαν από την Ιρλανδία τον 5ο αιώνα, αντίθετα είχαν παλιά ιστορία στην ίδια τη Σκωτία. Ο παλιός θρύλος των πρώτων Καληδονίων, οι οποίοι είχαν αντισταθεί στα ρωμαϊκά στρατεύματα, είχε ήδη επαληθευθεί στο παρελθόν. Αυτός ο μύθος είχε πράγματι ανασκευαστεί για πρώτη φορά το 1729 από τον πρώτο και μεγαλύτερο από τους ιστορικούς της σκωτικής αρχαιότητας, τον μετανάστη ιερέα, οπαδό του Ιακώβου, Thomas Innes. Όμως, επαληθεύτηκε εκ νέου το 1738 από τον David Malcolm και με ακόμα πειστικότερο τρόπο κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 1760 από δύο συγγραφείς που είχαν το ίδιο επώνυμο: τον James MacPherson, που εθεωρείτο και μεταφραστής του Ossian³, και τον αιδεσιμότατο John MacPherson. Οι δύο MacPherson αν και δεν είχαν κανένα δεσμό συγγένειας, γνωρίζονταν μεταξύ τους. Ο James MacPherson, που τότε έκανε έρευνες σχετικά με τον Ossian, είχε συναντήσει τον πάστορα όταν επισκέφτηκε τη νήσο Skye το 1760 και συνεργάστηκαν. Ο γιος του πάστορα, John MacPherson, μελλοντικός γενικός κυβερνήτης της Ινδίας, θα γινόταν αργότερα φίλος και συνεργός του.

Οι δυο τους, μέσω δύο πνευματικών παραχαράξεων, δημιούργησαν μία λογοτεχνία και μία ιστορία.

Ωστόσο το σκανδαλώδες θράσος των MacPherson δεν μπορεί παρά να προκαλεί το θαυμασμό μας. Ο James MacPherson συγκέντρωσε ιρλανδικές μπαλάντες στη Σκωτία κι έγραψε ένα επικό ποίημα, στο οποίο μετέφερε όλη την ιστορία από την Ιρλανδία στη Σκωτία. Ύστερα απέρριψε αυθεντικές μπαλάντες, τις οποίες είχε κακόβουλα χαρακτηρίσει σύγχρονες συνθέσεις δίχως αξία, και αντιμετώπισε την αυθεντική ιρλανδική λογοτεχνία της οποίας αποτελούσαν αντανάκλαση σαν ήταν εκείνη αντανάκλασή τους. Στο έργο του *Critical Essay*, ο πάστορας του Sleat προσφέρει το αναγκαίο υλικό που μας επιτρέπει να πιστέψουμε σ' αυτόν τον

«Κέλτη Όμηρο» που είχε ανακαλύψει ο συνονομάτός του. Τοποθετεί τους Κέλτες που μιλούσαν τη γαηλική διάλεκτο στη Σκωτία τέσσερις αιώνες πριν από την πραγματική χρονολογία της άφιξής τους κι ύστερα εξηγεί πως οι Ιρλανδοί, χωρίς κανέναν ενδοιασμό, είχαν κλέψει κατά τον Μεσαίωνα την αυτόχθονη ιρλανδική λογοτεχνία από τους αθώους Σκώτους. Για να συμπληρώσει την εικόνα, ο ίδιος ο James MacPherson, γράφει, βασιζόμενος στα άρθρα του πάστορα, την *Εισαγωγή στην ιστορία της Μεγάλης Βρετανίας και της Ιρλανδίας*, όπου επαναλαμβάνει τους ισχυρισμούς του πάστορα.

Δεν θα χρειαζόταν να επανέλθουμε στην επιτυχία των MacPherson, αν δεν έπρεπε να πούμε πως κατόρθωσαν να παραπλανήσουν τον ιστορικό Edward Gibbon, ο οποίος ήταν συνήθως πύο σχολαστικός και κριτικός. Και τελικά ο ίδιος ο Edward Gibbon αναγνωρίζει τη σκωτική προέστορία στο πρόσωπο αυτών των δύο ευρυμαθών κατοίκων των Highlands: του James MacPherson και του αιδεσιμότατου

John MacPherson, οδηγούς του μέσα στην ιστορία της Σκωτίας. Ο Edward Gibbon μ' αυτό τον τρόπο διαώνισε όλα όσα, εντελώς δικαιολογημένα, περιγράφηκαν παραπάνω ως μια αλυσίδα λαθών στην ιστορία αυτής της χώρας. Χρειάστηκε ένας ολόκληρος αιώνας για να απαλλαγεί η σκωτική ιστορία, αν μπορούμε να μιλάμε ακόμα για ιστορία, από τις διαπλεκόμενες και ψεύτικες επινοήσεις των δύο MacPherson. Αυτοί οι δύο πλαστογράφοι είχαν επιτύχει, μονοι τους και χωρίς καμία αισχύνη, μία νίκη μεγάλης διάρκειας. Είχαν κατορθώσει να εισαγάγουν στην πολιτιστική ιστορία της Ευρώπης τους Σκώτους των Highlands οι οποίοι, ως τότε, από τους μέν κατοίκους των Lowlands θεωρούνταν βάρβαροι, από τους δε Ιρλανδούς φτωχοί και αγράμματοι συγγενείς. «Τους εξυμνούσαν έκτοτε σ' ολόκληρη την Ευρώπη σαν να ήταν ένα *Kulturvolk*, σε μια εποχή όπου η Αγγλία και η Ιρλανδία ήταν ακόμα βυθισμένες στην πρωτόγονη βαρβαρότητα. Είχαν αναδείξει, εκείνη την εποχή, έναν επικό ποιητή, εξαιρετικής λεπτότητας και ευαισθησίας, που ήταν, κατά τον Mme de Staël εφάμιλλος ή, κατά τον F. A. Wolf, ανώτερος ακόμα κι από τον Όμηρο. Αλλά οι Σκώτοι των Highlands δεν είχαν τραβήξει την προσοχή της Ευρώπης μόνο στον τομέα της λογοτεχνίας, καθότι, άπαξ και έσπασαν τους δεσμούς με την Ιρλανδία, απέκτησαν με κίβδηλο τρόπο έναν παλαιό και ανεξάρτητο πολιτισμό. Δεν έμενε λοιπόν παρά να αναγνωριστεί

μέσα από την επινόηση ειδικών παραδόσεων».

Το 1805, ο Walter Scott αμφισβητούσε κάθε αυθεντικότητα αυτών των επικών παραδόσεων στις οποίες οι λογοτεχνικοί κύκλοι της Σκωτίας παρέμεναν προσηλωμένοι, ωστόσο διαβεβαίωνε παράλληλα πως οι αρχαίοι Σκώτοι φορούσαν ήδη το tartan philibeg (κοντή σκωτική φούστα), τον πρόδρομο του kilt, τρεις αιώνες προ Χριστού. Ο ίδιος ο MacPherson δεν υπήρξε τόσο τολμηρός: ο Ossian εμφανιζόταν ντυμένος με έναν απλό μακρύ μανδύα και το μουσικό όργανο που έπαιζε ήταν άρπα και όχι γκάιντα. Τον 17ο αιώνα, οι κάτοικοι των Highlands εμφανίζονταν ντυμένοι με plaid (κοντό μανδύα) και παντελόνι (όταν ανήκαν στις ανώτερες τάξεις) ή με breacan, ένα είδος κοντού μανδύα με ζώνη, ωστόσο η λέξη kilt ήταν άγνωστη ως τον 18ο αιώνα.

Ο επινοητής του kilt είναι ένας άγγλος κούακερος από το Lancashire, ο Thomas Rawlinson, ο οποίος κατόρθωσε να του παραχωρήσουν οι MacDonald, το 1727, την άδεια να εκμεταλλεύεται τα δάση του Invergarry. Κατασκεύασε ένα σιδηρουργείο και προσέλαβε «πλήθος κατοίκων των Highlands». Δεν άργησε να διαπιστώσει τα μειονεκτήματα μιας ενδυμασίας, οικονομικής βέβαια, όμως πολύ άβολης και βαριάς για άνδρες που έκοβαν δένδρα και δούλευαν σε σιδηρουργείο. Ζήτησε λοιπόν να φέρουν τον ράφτη του συντάγματος που έδρευε στο Inverness και σχεδίασε μαζί του το kilt, μια πιο κοντή ενδυμασία, ένα είδος φούστας με ραμμένες πιέτες, πολύ πιο πρακτικής για τους εργάτες. Το kilt εμφανίζεται λοιπόν ως ένα νεότερο ρούχο, που δημιουργήθηκε και ειδικά από έναν άγγλο κούακερο βιομηχανο, και παραδόθηκε στους κατοίκους των Highlands όχι για να διατηρήσουν τις συνήθειες της παραδοσιακής τους ζωής, αλλά για να τις μετασχηματίσουν: για να περάσουν από τη χέρσα γη στο εργοστάσιο. Δεν υπάρχει ακόμη διάκριση κατά clan. Οι plaids των αρχηγών είναι πολύχρωμοι, των υπολοίπων καφέ. Την εποχή αυτή η διάκριση γίνεται ανάλογα με τις τάξεις κι όχι ανάλογα με τα clans.

Ύστερα από την εξέγερση των οπαδών του Ιακώβου το 1745, το βρετανικό Κοινοβούλιο αποφάσισε να καταργήσει τις παραδόσεις των κατοίκων των Highlands και κυρίως να απαγορεύσει το kilt, η χρήση του οποίου εγκαταλείφθηκε αρκετά γρήγορα από τους χωρικούς. Και μόνο στην αστική τάξη, με το κίνημα του ρομαντισμού, το kilt επανέρχεται στη μόδα, στους κύκλους των ευγενών των

LIBER
ΣΥΓΧΡΟΝΑ 166 ΘΕΜΑΤΑ

Highlands, των Σκώτων μελών της Βουλής των Λόρδων που ήταν ιδιαίτερα επηρεασμένοι από τους Άγγλους, στους νομικούς κύκλους του Εδιμβούργου ή μεταξύ των πλουσίων εμπόρων του Aberdeen, μεταξύ όλων εκείνων δηλαδή που ως τότε περιφρονούσαν το λαϊκό αυτό ρούχο. Η απαγόρευση του kilt δεν αφορούσε τα συντάγματα των Highlands που, υπό τη διοίκηση του William Pitt, κυκλοφορούσαν μ' αυτή την αμφίεση στις Ινδίες και την Αμερική. Οι στρατιώτες αυτοί έγιναν αντικείμενο ενός μυθιοποιητικού θαυμασμού: τους απέδιδαν τη γοητεία ενός είδους υπό εξαφάνιση και η φήμη τους συνέβαλε στην εξάπλωση της μόδας του kilt. Κατά παράδοση τα συντάγματα των Highlands φορούσαν plaid με ζώνη, όμως, δεδομένου ότι το νέο kilt είχε αποδείξει την πρακτικότητά του, η νέα αυτή ενδυμασία υιοθετήθηκε σε μια ποικιλία χρωμάτων και σχεδίων ανάλογα με το κάθε σύνταγμα.

Το επόμενο βήμα, η ίδρυση της Highland Society, έγινε αυτή φορά από τους ίδιους τους Σκώτους.

Η έκδοση το 1822 του έργου του συνταγματάρχη Stewart, *Sketches of the Character, Manners and Present State of the Highlanders of Scotland*, ένα είδος πραγματείας για τα tartans (tartan: σκωτικό ύφασμα) και τα clans, βιβλίο θεμελιακό –κατά τον Walter Scott–, θα ενισχύσει ακόμα περισσότερο την οικοδόμηση του μύθου. Η αναβάθμιση των κατοίκων των Highlands είχε αρχίσει και η επίσκεψη του Γεωργίου Δ' στο Εδιμβούργο το απέδειξε περίτρανα. Για τη διοργάνωση των εορτασμών ο Walter Scott διορίστηκε τελετάρχης, βοηθός του συνταγματάρχη Stewart, υπεύθυνος του εθιμοτυπικού και των κοστούμιών. Λησιμονώντας τις ρίζες του –καταγόταν από των Lowlands–, ο Walter Scott πείσε όλους τους αρχηγούς των clans των Highlands να έρθουν συνοδευόμενοι από έξι ανθρώπους του clan τους «για να παρουσιαστεί ο καθένας ως αρχηγός ενός νησιού» και προσθέτει: «Τους κατοίκους των Highlands θέλουμε να δούμε».

Οι κάτοικοι των Highlands έπρεπε λοιπόν να έρθουν αλλά έμενε να αποφασιστεί το είδος των tartans τους. Η επιλογή tartans διαφορετικών κατά clan, όπως είχε τυποποιηθεί από τον Stewart, φαίνεται πως οφείλεται στην επινοητικότητα βιομηχάνων που ήθελαν να αυξήσουν μια πελατεία, περιορισμένη ως τότε στα συντάγματα των Highlands. Η σημαντικότερη από αυτές τις επιχειρήσεις συντάσσει, για

την περίπτωση, έναν κατάλογο με tartans «επικυρωμένο» από τη Highland Society. Με αυτόν τον τρόπο, σε κάθε clan δόθηκε από ένα tartan και έτσι μπόρεσε να ανταποκριθεί στα κελεύσματα του Walter Scott. «Ντυμένη λοιπόν με tartans» σε ένα είδος «συλλογικής παραίτησης», η πρωτεύουσα της Σκωτίας υποδέχτηκε το βασιλιά της, που φορούσε επίσης αυτή την ενδυμασία και παρότρυνε τους καλεσμένους του να κάνουν μία πρόποση υπέρ των «αρχηγών των clans» και των «ιδίων των clans».

Η αναδιοργάνωση και η ανάπτυξη του συστήματος των clans, που το νόημά του και οι ενδυματολογικές εκδηλώσεις του είχαν πέσει πια σε αχρηστία μετά το 1745, ήταν το τελευταίο στάδιο στη δημιουργία του μύθου των Highlands. Οι αδελφοί Allen είναι οι πιο άπιαστοι και σαγηνευτικοί μάγοι αυτού του μύθου. Προερχόμενοι από μια αστική οικογένεια της Σκωτίας, ποιητές, γλύπτες, και ξυλουργοί ταυτόχρονα, ιδιαίτερα κοσμικοί, οι δύο αδελφοί διαβεβαίωναν το 1827 πως κατείχαν ένα έγγραφο που μπορεί να γραφτηκε το 1571 –ή κι ακόμα παλιότερα– και ανήκε στον έμπιστο της Marie Stuart I. Το χειρόγραφο αυτό, το *Vestiarium Scotium*, παρουσίαζε μία ιστορική διαδρομή των σκωτικών tartans. Όταν ο Walter Scott ρωτήθηκε, ως «ειδικός επί του θέματος», σφραγισμένος αυτή τη φορά την απάτη, απαίτησε την πραγματογνωμοσύνη του Βρετανικού Μουσείου. Μάταια: κάποιες χειρόγραφες σημειώσεις, γραμμένες στις λευκές σελίδες, αγνοήθηκαν μάλλον από τους αδαείς.

Οι αδελφοί Allen, που μετανομάστηκαν σε Sobieski από το όνομα του πολωνού βασιλιά, αποσύρθηκαν τότε στο Βορρά αποκτώντας καινούργια ταυτότητα: υιοθέτησαν το βασιλικό όνομα Stuart και περιβάλλονταν από αυλή με πολύ αυστηρό εθιμοτυπικό, της οποίας θα ανακηρυχθούν «Πρίγκιπες». Το 1842, εκδίδουν τελικά το *Vestiarium Scotium* σε πολυτελή έκδοση, πενήντα μόνον αντιτύπων. Αυτό το έργο πέρασε απαρατήρητο, αλλά ύστερα από δύο χρόνια, ακολούθησε ένα ακόμα πιο πολυτελές βιβλίο, με πλούσια εικονογράφηση: *The Costume of the Clans*, ένα ευφρές και κριτικό βιβλίο, το οποίο πραγματεύεται ζητήματα λογοτεχνίας, τέχνης, αρχαιολογίας. Οι συγγραφείς παραδέχονται πως το kilt είναι μια νεώτερη επινόηση. Πάνω σ' αυτό το θέμα δεν μπορούμε να τους προσάψουμε, αλλά ούτε και να τους αναγνωρίσουμε τίποτα. Πρόκειται για μια πολύ πετυχημένη απάτη που βασίζεται στα ποιήματα του Ossian και που αναφέρεται σε αρκετές πηγές το ίδιο πάντα αναξιόπιστες. Υποστηρίζουν τη θεωρία μιας κελτικής Σκωτίας, που κάποτε υπήρξε λαμπρή, πλούσια, κοσμοπολίτικη, με ανεπτυγμένο πολιτισμό, συνδεδεμένη με την ευρωπαϊκή ήπειρο. Όταν όμως, προς το τέλος του Μεσαίωνα, αυτός ο δεσμός έσπασε, τα Highlands βρέθηκαν απομονωμένα και ο πολιτισμός τους χάθηκε. Μεγάλοι ποιητές, κλη-

γοί ζαρκαδιών, οι δύο «ηγεμόνες» προσπαθούσαν, με τον τρόπο τους, να ξαναζωντανέψουν αυτόν τον πολιτισμό. Το έργο τους θα παραμείνει δυστυχώς άγνωστο στον κόσμο των λογίων, γιατί οι δύο αδελφοί έκαναν ένα σοβαρό σφάλμα τακτικής δηλώνοντας πως είναι απόγονοι των Stuart. Ένας κρυφός εχθρός αποκάλυψε την απάτη, μέσω ενός ανώνυμου κειμένου στο *Quaerly Review* και κατέστρεψε τελείως τόσο τις βλέψεις τους για τη βασιλεία όσο και το πνευματικό τους έργο. Τα έργα και το όνομά τους έχασαν την αξιοπιστία τους αλλά η μεγαλοφύνης απάτη τους σχετικά με τα tartans των clans συνέβαλε στην ευημερία της βιομηχανίας των σκωτικών tartans.

Τις εργασίες των αδελφών Sobieski Stuart, συνέχισε, με λιγότερο όμως ταλέντο, ο James Logan, ο οποίος εξέδωσε, το 1843, ίσως ένα χρόνο μετά το *Vestiarium*, το έργο *The Scottish Gael*, το οποίο επιβεβαίωνε και πάλι όλη τη νεώτερη μυθολογία των Highlands: την αυθεντικότητα των ποιημάτων του Ossian, την παλαιότητα του kilt, τα tartans των clans. Καθ' όλη τη διάρκεια του αιώνα, ακολούθησαν αρκετά έργα όλα εμπνευσμένα από το *Vestiarium*.

Μετάφραση από τα Γαλλικά
Χριστίνα Παρίση
Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών
Κέντρο Λογοτεχνικής Μετάφρασης

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. *Liber*, τεύχος 24, Οκτώβριος 1995.
2. Hugh Trevor-Roper, «The Invention of Tradition: The Highlands Traditions of Scotland», στο Eric Hobsbawm (επιμ.), *The Invention of Tradition*, Cambridge, Cambridge U.P., 1983. Το κείμενο που παρουσιάζεται εδώ είναι μεταφρασμένο από τα γαλλικά και αποτελεί προσαρμογή του πρωτότυπου κειμένου από την Rosine Christin.
3. Πρόκειται για μυθικό ποιητή του 3ου αιώνα μ.Χ., στον οποίο αποδόθηκε ένας κύκλος επικών ποιημάτων γραμμένων στη γαλλική γλώσσα.

Τα άσματα αυτά του πολέμου και του έρωτα, στη μορφή που ανασυντέθηκαν από τον James MacPherson, γραμμένα σε ρυθμικό πεζό λόγο, πλούσιο σε μεταφορές, άσκησαν μεγάλη επιρροή στην Ευρώπη. Χρειάστηκε να περάσουν δύο αιώνες για να αποδοθεί η πατρότητα των οσοιανικών αομάτων στον ίδιο τον James MacPherson (Σ.τ.Ε.).

LIBER
ΣΥΓΧΡΟΝΑ 167 ΘΕΜΑΤΑ